

Open Monumentendag 2010 - 11 september 2010

Beelden van toen

Station Jelsum

NFLS-werkplaats te Stiens

Café-restaurant Spoorzicht Stiens

Station Stiens

Station Stiens

NFLS-werkplaats te Stiens

Met het thema van de Open Monumentendag 2010 **‘De smaak van de 19de eeuw’** heeft de Monumentenzorg Leeuwarderadeel de keuze gemaakt om op zaterdag 11 september het tracé van de Noord Friesche Locaal Spoorwegmaatschappij met de daarmee samenhangende gebouwen en het nabijgelegen Dekemastate te Jelsum en de Túnmanswente bij Martenastate te Cornjum onder de aandacht te brengen.

Het tijdsbestek waarin de NFLS, zich ontwikkelde was feitelijk gelegen aan het begin van de twintigste eeuw. Echter omstreeks de helft van de 19de eeuw was er al sprake van plannen voor de aanleg van dit voor de noordelijke economie zo belangrijk spoorwegnet.

Op 22 april 1901 werd met het vervoer van reizigers van Leeuwarden naar Ferwert begonnen. Het begin van het later zo bekende Dokkumer Lokaaltje. Eind 1901 was deze lijn dan ook een feit, en kon men reizen van Leeuwarden over Dokkum naar Metslawier. De reistijd van Leeuwarden naar Dokkum bedroeg bijna twee uur en van Leeuwarden naar Stiens nam zo’n twintig minuten.

In het jaar 1936 waren de spoortrajecten vanwege de hoge kosten, de concurrentie van de bussen én de economische crisis voor het personenvervoer officieel gesloten. Wel werd de lijn Leeuwarden - Stiens tot 1996 voor goederentransport gebruikt. Uiteindelijk heeft het wegverkeer het gewonnen van het railverkeer.

In de gemeente Leeuwarderadeel zijn nog relatief veel restanten te zien van de NFLS. Van de Brédyk bij Jelsum tot aan de Lege Hearewei in Stiens ligt er nog de rails met de spoorbruggen over de Koarnjumervaart en de Stienservaart.

In Stiens bij het zogenaamde ‘stationskwartier’ aan de Lutskedyk bevinden zich nog het station, het café-restaurant Spoorzicht, de locomotievenloods twee personeelswoningen. In Vrouwbuurt en even westelijk van Hijum zijn ook nog voormalige stationsgebouwen te zien.

Programma Open Monumentendag 2010

De smaak van de 19de eeuw

Het programma voor zaterdag 11 september, van 13:00 uur tot 17:00 uur, bestaat uit de volgende activiteiten, die u naar eigen keuze kunt beleven:

- a) Een fietstocht van voormalig station Jelsum naar de NFLS-werkplaats te Stiens
- b) Een wandeltocht over het spoor van voormalig station Jelsum naar de NFLS-werkplaats te Stiens
- c) Een fietstocht van de Stiens naar het einde van het fietspad c.q. verdwenen spoorlijn na station Hijum
- d) Een fietstocht en een bezoek aan de kerken Jelsum, Cornjum, Britsum, Stiens, Finkum en Hijum.

Programma a en b beginnen beide in de theetuin van Dekemastate aan de Dekemawei 5. Het geheel van de vermelde tochten treft u op de bijgevoegde routebeschrijving aan.

Met de afzonderlijke folder '**Bloemen langs het spoor!**' wordt u in staat gesteld één van de beschikbaar gestelde prijzen te winnen ter gelegenheid van deze bijzondere Open Monumentendag.

Bloemen langs het spoor!

Spoorbloemen

Zolang de spoorwegen bestaan herbergen de bermen langs het spoor veel bijzondere planten. De oorzaak hiervan moet worden gezocht in de grote afstanden die de spoorwagens afleggen. In de diverse landen waar ze door heen rijden, groeien verschillende soorten planten waarvan de zaden aan het materiaal hechten, op die wijze meereizen door Europa en op andere plaatsen en in andere landen neerkomen naast het spoor en ontkiemen. Helaas is van de zo ontstane bijzondere biotoop waarschijnlijk niets meer te vinden langs het spoorlijntje tussen Jelsum en Stiens. Daarvoor is het te lang geleden dat er frequent verkeer over dit spoor ging. Wel groeit er een groot aantal bloeiende inlandse planten en daar waar woningen langs het spoor staan, tuinplanten gegroeid uit overgewaaid, of door dieren verplaatst, zaad.

Dekema State

11 september is Dekema State ook zeker een bezoek waard, daarnaast is Dekema State **ook op 12 september** geopend.

In het kader van het thema kunt u bij ons terecht voor:

- **expositie over Mode rond de 19^e eeuw**
- **“kleine proeverij”**

met kraampjes waar u letterlijk **de smaak van de 19^e eeuw** zal worden voorgeschoteld, uiteraard met de mogelijkheid om ook producten te kunnen kopen.

Openingstijden: tussen 13 uur en 17 uur
Toegang gratis

Voor verdere informatie zie onze website www.dekemastate.nl
of bel: 058-2570020

Zaterdag **11 september** is Túnmanswente/Martenastate natuurlijk ook geopend.

Het thema komt naar voren in de volgende **activiteiten**:

U kunt stationseten nuttigen, zoals een Dokkumer Koffie in de theetuin,
Verkoop groenten uit eigen tuin,
Verkoop streekproducten in de winkel,
Laat u verrassen met een wandeling in het Koarnjumer Bosk.

Openingstijden **zaterdag** en **zondag**: tussen 11.00 en 17.30 uur

Voor verdere informatie zie de websites
www.tunmanswente.nl of www.martenastate.nl
of bel: 058-2572190

Túnmanswente is ook het adres voor de te winnen overnachting in het Bêd & Brochje

Programma Stationskwartier NFLS

Samen met de Documentatiestichting Leeuwarderadeel presenteert Monumentenzorg Leeuwarderadeel in de voormalige NFLS-werkplaats aan de Lutschedyk zaterdag 11 september van 13.00 uur tot 17.00 uur een tentoonstelling waarin het Dockumer Lokaeltsje centraal staat.

Er zal die middag boeiende informatie worden gegeven over de historie van het Dockumer Lokaeltsje en de Noord Friesche Locaal Spoorwegmaatschappij.

Een misschien wat verlate smaak van de 19de eeuw, maar in ieder geval een periode waarin Stiens een belangrijk knooppunt van openbaar vervoer en goederentransport is geweest voor het noordelijke gebied van Friesland.

- Film Documentatiestichting Leeuwarderadeel
- Powerpoint-presentatie van de omgeving van het station Stiens
- Film 'The Titfield Thunderbolt'

Een Engelse komedie over de strijd tussen een met opheffen bedreigde spoorlijn en het busvervoer

- Tentoonstelling foto's Documentatiestichting
- Fototentoonstelling NFLS
- Tentoonstelling Modelspoorbaan Friese Modelbouw Club
- Beknopte lezingen over het Dockumer Lokaeltsje door Hans Elzinga tussen 14:00 uur en 16:00 uur

Voor verdere informatie zie de websites:

www.stichtingmonumentenzorgleeuwarderadeel.nl
www.documentatiestichting.nl

Naamlooze Vennootschap

In 1912 vertrok de eerste trein om negentien minuten over vijf uit Leeuwarden richting Stiens.

De trein deed er twintig minuten over. Het Dokkumer Lokaeltsje reed zes maal per dag naar Dokkum heen en terug.

Van Leeuwarden naar Dokkum duurde de reis één uur en twintig minuten.

De laatste trein uit Dokkum kwam om eenentwintig minuten over acht aan in Leeuwarden.

N° 0892

Het depot van de NFLS was in Stiens gevestigd. Hier waren de werkplaatsen, watervoorzieningen en kolenopslagplaatsen.

De locomotieven namen hier zowel water als kolen in.

Commissaris.

Directie.